

נראדה אור

פרשת תרומה תשפ"ב
גליון קד שנה ג
באר רבנו'ק מלעכוויטש קוידניט

{ שניני אור }

עבודת התפלה שימשה תמיד אצל איש חסיד כאבן בחוץ לדרגתו הרוחנית, ואם תפלות ימי החול כך תפלות השבת על אחת כמה וכמה – חאטש שבת...

יסודות גדולים בעבודת התפלה שנינו בשיחת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בסיום עריכת השולחן ליל שבת שעברה, אדמו"ר שליט"א ציטט את דברי הרמב"ם בריש הלכות תפלה (הלכה א) מצות עשה להתפלל בכל יום שנא' ועבדתם את ה' אלקיכם, מפי השמועה אמרו שעבודתו זו היא תפלה, ובסעיף ב' כתב אלא חיוב מצוה זו כך הוא, שיהא אדם מתפלל ומתחנן בכל יום ומגיד שבחו של הקב"ה ואח"כ שואל צרכיו וכו' ואח"כ נותן שבח והודיה לה' על הטובה שהשפיע לו.

בלחם משנה מקשה מנין נלמד מהכתוב שחובה להתפלל בכל יום, ומביא דברי הקרית ספר כיון שמקור החיוב מהכתוב ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך ואת מימך, והרי לחם ומים צריכים בכל יום א"כ התפלה בה שואלים ומבקשים את הצרכים אף היא מתקיימת בכל יום.

ראשית כל למדנו כאן יסוד מצות התפלה – בכל יום מחדש זקוק האדם לצרכים – הכי צד ישיג זאת, לכך באה התפלה בה מכיר האדם שהבו"ת הוא המקור היחיד לכל צרכיו ואך ממנו יש לבקש זאת, קשר בסיסי זה בין היהודי לבוראו היא היא עבודת התפלה, פשיטא א"כ שכשם שבכל יום זקוקים לצרכים כך בכל יום יש להתפלל.

אמנם שאלה גדולה שאל אדמו"ר שליט"א בדברי הרמב"ם, בתפלות שבת לא תקנו חז"ל בקשת צרכים, אך לדברי הרמב"ם שמן התורה מצווים אנחנו לבקש צרכינו בכל יום, כיצד א"כ ביטלו זאת חז"ל בתפלות שבת.

ככל שמתוקה השאלה מתוקה התשובה עוד יותר, ודאי גם בשבת ישנה בקשת צרכים בתפלות שמונה עשרה – קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך... וטהר לבנו לעבדך באמת, בקשות רוחניות הם בקשותינו בתפלות שבת, בימות החול צרכינו הם גשמיים ועל כך מבקשים או בתפלה, אך בשבת צריכים או דברים נעלים יותר ובבקשת צרכים אלו מקיימים או מצות תפלה.

ביאר עוד אדמו"ר שליט"א, התפלה קרויה עבודה כעבד המלך המבקש צרכיו ממלכו ואדונו בידיעה שרק ממנו יקבל זאת – בכך מתבטאת עבודתו וכניעתו למלך, בימות החול דומים או לעבד העומד מחוץ להיכל המלך ומבקש ממנו צרכי מאכל ומשתה, אך בשבת דומים או כעבד שהכניסו המלך לתוככי היכלו, כעת ודאי לא חסר הוא מאומה מכל צרכי הגוף, בקשתו כעת מהמלך אחת היא – זכני להתקרב אליך ולשרתך באמת ובאמונה.

כמה יגיעות מתיגעים בחבורתנו בתפלות השבת – ביותר בשבתות השובבי"ם, טעם מחודש יש כאן בתפלות יום מנוחתנו – ודאי וודאי מבקשים או צרכינו – אך צרכים מסוג אחר, לא הלחם והמים הם צרכינו כי אם מצוותיך תורתך ועבודתך – וטהר לבנו...

{ זברות קודש }

תרומת המשכן ובנינו בנפש היהודי

העסק בתורה ותפלה מנעי היצה"ר

החלק השני הוא עבודת היהודי בתורה ותפלה אשר הם האופן העיקרי להמלט מכוחות הרע ולדבק הנשמה בהשם יתברך, כדא" בחז"ל (ב"ר א, ו) שנברא העולם בשביל ישראל שיעסקו בתורה וכן אמרו (קידושין ל:) בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, כי ע"י יגיעת התורה בכונה נכונה מתבטלים כחות הרע וזוכה היהודי לתכלית בריאתו להידבק ביוצרו, ובעבודת התפלה אמרו בזוה"ק (פרשת ויחי רמ:) עידן צלותא עידן קרבא, כי בתפלה בכונה נפרש לבטל הכחות שכנגד הקדושה ולהשיב נפשו לשרשה למעלה.

יהוד התשוקות להשי"ת

והחלק השלישי הוא מסירת הרגשות הלב להשם יתברך, שיעסוק בלימוד התורה בתפלה ובקיום המצוות בחיות ובהרגשת אהבה ויראה, ולא ימשך אחר תשוקות ורצונות החומר, אלא ייחד תשוקותו להשם יתברך.

זהו ענין של תרומות לכפר על חטא העגל, כי בקבלת התורה זכו בני ישראל לגילוי אורו יתברך בנפשם בשלמות שלשה חלקי העבודה ועל ידי חטא העגל ניטל מהם אור זה, ולכך צוה השם יתברך שיביאו שלש תרומות לתקן ולהשיב אורו יתברך בנפשם על ידי תרומת המשכן ובנינו, במה שאמרו אלה אלהיך ישראל פגמו בענין האמונה וע"ז באה תרומת האדנים לחדש בנפשם אמונה באדנותו יתברך להכיר בהכרה ברורה שאין עוד מלבדו וכל מציאות גשמית בעולם הרי היא חיותו יתברך.

בהקרבת הקרבנות בעגל נפגם ענין תורה ותפלה, וע"ז באה תרומת הקרבנות להשלים בנפשם אורו יתברך שיוכלו להוציא מפייהם דיבורי תורה ותפלה בכונה ראויה, כדא" בחז"ל (ברכות כו:) תפלות כנגד תמידים תקנום, וכן אמרו (מנחות קי.) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכו'. ובמה שנדבו ממונם לעשיית העגל נפגם חלק תשוקות ונדבת הלב, וע"ז באה תרומת המשכן מאת כל איש אשר ידבנו לבו, שבנתנית התרומה באהבה לשמו יתברך כפירש"י ויקחו לי תרומה לי לשמי, מסרו לבם להשם יתברך,

המשך בעמוד הבא >>>

וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, וזאת התרומה אשר תקחו מאיתם זהב וכסף ונחושת (כה-ג).

ברש"י אמרו רבותינו שלש תרומות אמורות כאן, אחת תרומת בקע לגלגלת שנעשו מהם האדנים וכו', ואחת תרומת המזבח בקע לגלגלת לקנות מהן קרבנות ציבור, ואחת תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד.

שלש תרומות לכפר על שלשה פגמים בחטא העגל

איתא בכלי יקר שאמרו חז"ל (ספרי דברים א) שהיתה תרומתם זו לכפרה על חטא העגל, ולפי זה יש מבאר שלש תרומות אלו היו כנגד שלשה ענינים שהיו בחטא העגל, האחד מה שקבלו אותו לאדון שאמרו אלה אלהיך ישראל (לב, ד) וע"ז באה תרומת האדנים לכפר על שקבלו אותו לאדנות, השני שהקריבו קרבנות לפניו כדכתיב (לב, ה) ויעלו עולות ויגישו שלמים וע"ז באה לכפר תרומת הקרבנות, והשלישי ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב וגו' (שם, א), וע"ז באה תרומת המשכן נדבת כל אחד ואחד לכפר על אשר נדבו ממונם לעשיית העגל.

ראשית העבודה – האמונה

ביאור הענין כי בעבודת איש יהודי יש שלשה חלקים, ראשית הכל הוא האמונה שמאמין בהשם יתברך ויודע שאין שום מציאות בלתי אשר זהו יסוד ועיקר כל עניני העבודה, כי על ידי שמתבונן ומכיר שכל מציאות העולם הגשמי אינה אלא לבוש לחיותו יתברך ממילא מייחד כל מעשיו לשמו יתברך, הן במעשי המצוות שמקיימים ברצון אמיתי לעשות רצונו יתברך והן בעסקו בענינים גשמיים שאינו נפרד מהשם יתברך המהוה ומחיה הכל, כדאיתא מהבעש"ט הק' וסרתם ועבדתם אלהים אחרים (דברים יא, טז), באם סר האדם במעט מהשם יתברך שאינו מתבונן בתכלית ביאתו לעולם וממילא אינו חי באופן שכל מעשיו מיוחדים להשם יתברך כבר הוא בבחי' ועבדתם אלהים אחרים, כי שורש התנהגותו במה שאינו מכיר מציאות הבורא והוא בחינת עבודה זרה ל"ע.

אף שבטוח שלא התחיל בעבודת השי"ת תהיה הצהלה על פניו

הנה רוב הכלים שבמשכן היה תוכם עצי שטים וציפויים זהב. ונראה הענין שרמזו בזה למאמר החכם (חובת הלבבות שער הפרישות) הפרוש דאגתו בלבו וצהלתו בפניו, וטעם שדאגתו בלבו היינו משום שיועד מיעוט ערכו ומיעוט עבודתו. וזהו שתוכם עץ, היינו שיועד בנפשו כי באמת הוא כעץ יבש כי לא התחיל עדיין כלום בעבודת ה', ולכן דאגתו בלבו, אמנם ציפוי זהב כי לא יכיר שום איש את דאגתו כי צהלתו בפניו.

כ"ק מרן אדמו"ר מוה"ר זי"ע

שלא ילכו אחר תשוקות עוה"ז ויחדו אהבתם ויראתם ליוצרים.

שלשה ענינים אלו בעבודת האיש הישראלי שהוא כמשכן

כדרך שזכו ישראל בקבלת התורה לגילוי אורו יתברך וניטל מהם בחטא העגל ותקנו והשיבו זאת על ידי תרומת המשכן ובנינו, כן הוא בכל איש ישראל אשר מצד עצם נשמתו מאיר בקרבו אורו יתברך ונשפע חיות רוחנית באבריו עד שנעשה ממש כמשכן לשכינה, אמנם בכדי שיזכה לכך יש לו לקדש עצמו ולשמור אבריו לבל יטנפו ח"ו, כנאמר במצות מילה להיות לך לאלקים ולזרעך אחריו (בראשית ז', ז), שע"י שמירת הברית נעשה השם יתברך לו לאלקים לשכון בקרבו, אבל אם פוגם ח"ו נחרב על ידי זה המשכן שבקרבו ואין איש שם על לב שמחריב עולמו ומסלק אור ה' מקרבו ע"י שעוסק ומשתמש בעניני עוה"ז בלא שימת לב שמציאות הבורא יתברך קיימת בהם, כנאמר הבעש"ט הנ"ל וסרתם ועבדתם אלהים אחרים.

והאופן לחדש בנין המשכן בקרבו על ידי שלשה עניני תרומת המשכן, ראש וראשון הוא האמונה אשר היא יסוד הכל, שיחיה תמיד בהכרה שאין שום מציאות בלתי מציאותו יתברך. ומשייכה לבהירות האמונה יבוא לתרומה השניה לעסוק בתורה ותפלה בהתעוררות הלב ובכונה ראויה, ועוד יבוא לתרומה השלישית למסור לבבו להשם יתברך להיות אהבותיו ותשוקותיו מיוחדות לעבודת בוראו, ואף בעסקו בענינים גשמיים יזכור שאינם אלא לבוש למציאותו יתברך ולא ימשך אחר תשוקת החומר, ובשלשה תרומות אלו יחדש בנין המשכן בקרבו ותשוב השכינה לשכון בו.

תכלית בריאת העולם לייחד עניני עוה"ז להשי"ת

על זאת צריך האדם לשים לבו תמיד שתהא כל מגמתו בעולם להידבק בו יתברך בכל ענין שעוסק, והנה לפעמים יש השואלים בכל מיני ענינים מהבלי העולם ותאוותיו מה טעם יש לפרוש מהם וכי היכן נתפרשו דברים אלו לאיסור, והתשובה לזה מה דאיתא בספה"ק וכע"י בתולדות יעקב יוסף (פרשת ויקהל) ביאור דברי חז"ל (עירובין דף ט) האי עלמא כבי הלולא דמיא, כאשר בשמחת נישואין עיקר הענין הוא שמחת חתן וכלה, אמנם יש אשר באים ועוסקים באכילה ושתייה ואינם נותנים לבם לעסוק בתכלית העיקרית. כמו כן תכלית בריאת העולם ובריאת האדם לעסוק בכל עניני עוה"ז כרצון הבורא ולייחדם לשמו יתברך, אמנם יש אשר עוסקים בתענוגי החומר ואינם נותנים לב לתכלית בריאתם.

ואף שאינם עוסקים בתענוגי הגוף בלבד כי אם אף בתורה ועבודת הבורא, מ"מ מאחר שעניני תורה ועבודת ה' וענינים גשמיים הם אצלם כשני ענינים נפרדים ואינם מקשרים ביניהם, אף הם כאותו שבבואו לבי הלולא עוסק באכילה ושתייה תחת שיעסוק בתכלית הענין, כי אם היו נותנים דעתם לתכלית ביאתם לעולם לא היו פוסקים מלעסוק בתכלית זו אף בשעת אכילתם ושתייתם.

באמת זהו ההפרש בין יהודי לגוי, כי אף הגוי מצווה בז' מצוות בני נח אמנם הוא עצמו גשמי רצונותיו גשמיים ואבריו גשמיים ובתוך אותה מסגרת גשמית מקיים מצוות, אבל היהודי לבו הוא לב אחר מחו אחר ואבריו אחרים ובידו לקדש עצמו לזכר גופו ואבריו עד שיאיר אורו יתברך במציאותו הגשמית אשר זהו תכלית הבריאה, ולכן יש לו להתבונן בכל ענין שעוסק כיצד יבוא על ידו לתכלית בריאתו.

יעזור השם יתברך שנזכה להטהר ולהתקדש בכל עניני העולם ולייחד כל תשוקותינו ואהבותינו להשם יתברך ונזכה לגילוי כבודו יתברך בעולם על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

רעוא דרעיון תשע"ז

מאורי אור

פרשת תרומה באור רבותינו

משכן אבנה - אך ורק בגדיבות לב

ממילא לא חסר מאומה כנאמר הכתוב (דברים ב', ז) ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר - הן בגשמיות והן ברוחניות.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מתוך שיחה בסעודת מלוה מלכה לטובת מוסדותינו הק', מוצ"ש תרומה א דר"ה אדר תשע"ד

הקב"ה כביכול מצטער על מה שלא נתן לאדם טבע הנדיבות

בוזרה בענין השקלים אמר הקדוש ברוך הוא הביאו כפרה עלי דלמא אית בהון חד דלא יהיב מנדבת לבו וכו', רצונו לומר שבטבעו הוא כלי רק מחמת יראת השם ברוך הוא כובש יצרו ונותן, ועל זה כביכול יש צער לפניו על שלא נתן לו מזג טוב מדת הנדיבות בכדי שלא יצטרך להצטער. על דרך משל אב שמנסה את בנו ואחר שעומד בנסיון אף שהדבר בהכרח כך להיות כל דבר בנסיון עם כל זה יש צער כביכול להאב על שמצער להבן הטוב, והכא הלא בידו היה להיטיב מזגו שיהיה לו נדיבות לב בכדי שלא יצטער וזהו הביאו עלי כפרה כביכול.

רשפי אש פרשת כי תשא; בהגהות הרה"ג ר' נתן נטע הכהן אב"ד קאלביעל מו"ל רשפי אש מהדורת ווארשא שנת תרס"ז נכתב: מקור דבר זה בזהר לא מצאנו והרה"צ המאוה"ג מו"ה שלום שליט"א זצ"ל מקיידינאו וזכעת בבראחיך כתב וז"ל תיבת בזהר נמחק והענין מבואר בתורת כהנים (צו ה', טו) ומביאו רש"י בפרשת תצוה (כט, לו), ועיי' בתרגום יונתן בפרשת צו הנ"ל שכתב בן מפורז וז"ל שם ונכס משה ית תורא ונסיב משה ית אדמא ויהב על קרנת מדבחא חזור חזור באצבעיה ורבי ית מדבחא מן כל ספק אנוס וחטופין מטול דחשיב בלבביה דלמא נסיבא סריכיא דבני ישראל אפרשותא מן אחיהון באונסא וקריבו לעבדית משכנא או דילמא הישתכח בני ישראל דלא הוה בלביה למיטיא לעבדיתא ושמע קל כרווא ואיסתפי ואיתי בלא צבו מטול כן דכי יתיב באדם תורא וית מותר אדמא אריק ליסודא דמדבחא וקדשיה לכפרא עלוי. ומה שכתוב בענין שקלים הוא גם טעות סופר עכ"ל.

מעוה ארץ ישראל אך ורק בגדיבות לב

סיפר החסיד רבי אהרן מוילייקא זצ"ל שהיה שד"ר מרן אדמו"ר הזקן ז"ע לגביית מעוה ארץ ישראל, ששמע בעצמו מהרה"צ רבי דוד הגדול זצוק"ל מחשובי בני היכלא של רביה"ק מוהר"א מקאליסק ז"ע בעיה"ק טבריא ושד"ר נאמן לטובת מעוה ארץ הקודש, כי פעם שלחו רבו מקאליסק לארצות המערב לטובת בני הכולל ונפגש עם הרה"ק חיד"א ז"ע (י"ד ביום י"א אדר), האזולאי ז"ל שאל את רבי דוד מדוע התגלגלו ובאו לידי מצב כ"כ דחוק עד שנאלצו לשלוח אותו לאסוף מעוה במרחקים, סיפר לו רבי דוד את כל התלאות שפקדו אותם. נענה רבי חיד"א הבה אלמדכם איך עושים שאלת חלום ותדעו את מספר הכרטיס שיעלה בפייס את הזכיה הגדולה ותרכשו אותו ויהיה לכם ממון רב, כך הלא תצטרכו לנדוד יותר. אחרי שלמדו אותו שאל רבי דוד לגלות לו מן השמים את המספר ונענה [ואמר שזכה והשיבוהו כמעט בהקיץ ולא בחלום רגיל], אולם אח"כ הסתפק אם זה המספר או המספר שלאחריו, ומכיון שחס על הכסף כי מחיר של כרטיס היה שישים רובל לא רכש כי אם אחד מהם ולבסוף התברר שטעה והמספר השני זכה בגורל. אח"כ בשובו לטבריא מסר לרביה"ק מקאליסק דין וחשבון מכל הכספים וכלל בין ההוצאות גם את דמי כרטיס ההגרלה, אולם הקאליסקער סרב לאשר הוצאה זו וחייבו שישא בהפסד מכספו הפרטי, ואמר ארץ ישראל אינה זקוקה למעוה שמרויחים בגורלות, אלא אך ורק לשקלי קודש אשר ירימו אחב"י בנדבת לבם הטהור.

מעלת הרצון

איתא בתנא דבי אליהו (רבא פ"ז) כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע (לעיל כד, ז) אמר הקדוש ברוך הוא למשה ויקחו לי תרומה (כה, ב), וזה טעם סמיכת הפרשיות, כי נעשה הוא בחינת עשיה בפועל ממש, ונשמע הוא בחינת מחשבה ורצון. וזה גם כן ויקחו לי תרומה הוא בחינת עשיה, וגם מאת כל איש אשר ידבנו לבו היינו מחשבה ורצון, גם כן תקחו את תרומתי, היינו הרצון לבד הוא גם כן כאלו עשה בפועל ממש.

אמרי יעקב תרע"ז

בתרומה מתוך נדבת הלב זוכים להשראת השכינה

איתא במדרש בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, והקשו המפרשים שהרי אמירת נעשה ונשמע היא קבלת עול קיום כל המצוות, ומדוע נצטוו אח"כ דוקא במצות ויקחו לי תרומה. עוד נקדים מה שמביא בספר מעשה רוקח (קונטרס מעשה המשכן פרק כט) דברי התרגום יונתן בפרשתן (כו, כח) וכן איתא במדרש (ב"ר צד, ד) שהבריה התיכון במשכן היה מהאשל שנטע אברהם בבאר שבע, ורמז לזה ויטע אשל בבאר שבע (כא, לג) עם האותיות גימטריא אורך המשכן, ומבאר טעם הדבר ע"פ דרכו עיי"ש.

ביאור הענין כי תכלית בריאת העולם היא לאשתמודע אלקותיה לבני נשא, ועבודה זו החלה על ידי אברהם אבינו שפרסם אמונתו יתברך לכל באי עולם - איתן הודיע אמונתך, כמו שכתוב ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' קל עולם, ואמרו חז"ל (סוטה י). שעל ידי האשל היה מפרסם אמונת ה', ואף הקמת המשכן היתה לתכלית זו שעל ידי בריאת השכינה בין שני בדי הארון נשפע אור האמונה בנפשות ישראל, ולכן היה הבריה התיכון במשכן מהאשל שנטע אברהם כי תכלית המשכן להמשיך בפרסום האמונה אשר החל על ידי אברהם אבינו.

בכדי להקים מקום שכזה אי אפשר להשתמש בממון הניתן מתוך בושא מאחרים או מנגיעות אחרות, רק ממון הניתן מתוך רצון אמיתי לקחת חלק בפרסום אמונת ה' יש בו כח לבנות משכן לה' שיושפע ממנו אמונה בעולם.

לכן דוקא בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, כי תרומה כזאת באה רק אחר הקדמת נעשה לנשמע בגודל אהבה ללא שום חשבונות האם יאה קל לקיים אם קשה, דוקא כאשר מגודל אהבתם להשם יתברך בער בקרבם רצון לתת מעצמם להשם יתברך ולכן מקדימים נעשה לנשמע ללא שום חשבון, מצוה השם יתברך ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו, לא נתינה של ממון גרידא אלא נתינת הלב כביכול להשם יתברך אשר בזה נבנה משכן לה'.

בזה יתבאר לשון הכתוב ויקחו לי תרומה ולא אמר ויתנו כי בעת שמוסר האדם לבו בתרומתו להשם יתברך הרי זו נתינה החוזרת שעל ידה זוכה שישרה הקב"ה בחדרי לבו, והיה רצונו יתברך שתבוא תרומת המשכן מאלו הנותנים לבם בתרומתם ומבינים שאין זו נתינה אלא לקיחה, כי על ידי שנותנים להשם יתברך לוקחים כביכול את הבורא יתברך עצמו - ויקחו לי, על ידי שמקבלים חלק במשכן נשפע בנפשם אור האמונה שמאיר במשכן.

כן הוא כאשר זוכה יהודי לתת ממונו למוסדות התורה הממשיכים דרך רבוה"ק להאיר אמונה ודעת בנפשות בני ישראל, יש לו לתת זאת מתוך הרגש שאין זו נתינה אלא לקיחה, כי בנתינה כזו מתוך הרגש ונדבת הלב להקים מקום משכן לה' שפרסם אמונתו יתברך זוכים לבהירות באמונה, וכשיש אמונה בהירה

הגה"ק רבי אברהם מטשעכנוב זי"ע

ה' אדר הראשון תרל"ה

ויהי אחר הדברים האלה ויגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור אחיך (בראשית כב, ט).

וברש"י: היה אברהם מהרהר אלו היה בני שחוט כבר היה מת בלא בנים. יש לדקדק הרי בכל עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו לא הררה על מידותיו של השי"ת, ולמה דייקא בזה הררה אחר מידתו, הרי ידע הקב"ה שיצחק אין לו בנים וצוה לשחטו, אם לפניו ית' ניחא נכון שגם לפני אברהם יהיה ניחא. ויש לומר, שרצונו ותשוקתו של אברהם אבינו ע"ה באמת היתה לשחוט את יצחק בנו בפועל ממש, וכאשר הוכרח להורידו מעל המזבח הרע הדבר בעיניו מאד, אך הבין שזה היה בהכרח מחמת רצונו של השי"ת לקיים הבטחתו כי ביצחק יקרא לו זרע, משום הכי התחרט שאם היה זריז להשיאו מקודם והיה מוליד בנים מקודם, לא היה מצריכו השי"ת להורידו, והיה מקיים בפועל ממש לשחוטו לעולה.

זבד טוב מהרה"ג ר' זאב פאפערש מפערעמישלא ששמעו מהרה"ג ר' מאיר כ"ץ ראפאפורט אב"ד לוקויו משם רבינו

לו את ידי החל לבכות עד שהניחו כיסוי על ראשו ונחה דעתו.

כך עלה והתעלה, כשכבר מגיל צעיר ביותר הפליא את כל סביבותיו בחריפותו ועומק עיונו, [ראה מסגרת] אביו שגרו ללמוד תורה בפלאצק שהיתה מלאה חכמים וסופרים, גאון הדורות - רבי עקיבא אייגר עבר פעם במסעו בעיר פלאצק, שם פגש את העילוי הצעיר והתפעל עד מאד מזכות שכלו, עד שכשרבי לייבוש חריף שגר מכתב שאלה לרעק"א כשבתוך הדברים מביע צער על רבינו שהיה מונוח עמו כדת של

אברהם עבדי. מה נאים דברים מופלאים ומרטיטים אלו למי שאמרם! הוא הגבר אשר קידש את כל רמ"ח וש"ה שלו לעבודתו יתברך שמו, כביטוי של הרה"ק ר' מנחם מענדיל מקאצק זי"ע לבן רבינו - הרה"ק ר' זאב וואלף מסטריקוב, ומעשה שהיה כך היה. לאחר שביקש ממנו שיאמר לו חידוש מאביו הק', סיפר הרה"ק כי אביו - רבינו היה רגיל לשתות קאווע רותח עד מאד שהיד סולדת בו, מה שלא היה באפשרות שום אדם לשתותה.

פעם כשסעד עם אביו הביאו לפניו שני כוסות קפה והיו אלו רותחים מאד כדרכו, התחיל רבינו לשתות ורמז לו שישתה גם הוא, אך הרה"ק ר' זאב וואלף לא יכול היה לשתותה מרוב חומה, כששאלו אביו מדוע אינו שותה, אמר לו 'די קאווע קאכט - הקפה רותח', גער בו אביו - היאך יכולת להוציא מפיך דיבור שהוא נגד חז"ל שאמרו (שבת מ:): כלי שני אינו מבשל, כששמע הרה"ק מקאצק עובדה זו נענה ואמר 'כל רמ"ח אבריו תורה היא!'

נוראות התבטא הרה"ק מצאנו כי מי שיכול היה להכיר את רבינו ולא נסע להכירו יתן על כך דין וחשבון, על כן על אף שלא זכינו להיות בדורו של צדיק, אמנם בצדיקים לא נאמר מיתה, בהליכה בדרכיהם ושעליהם נוכל לקלוט מעט ולהכיר צדיק מה פעל.

צדקת אברהם

בידי זקנו של רבי אברהם היה מופקד המפתח של אוצר הנשמות, בשל כך עלתה בידו להוריד נשמה גבוהה כזו לנכדו, ביטוי נורא זה מקובל מפי הרה"ק ר' שמחה בונים מפרשיסחא על אודות רבינו, ואילו הרה"ק ר' יעקב יצחק - היהודי הקדוש מפרשיסחא אמר על רבינו כי קדוש מרחם הוא.

רבי בעריש חסיד - היה מוכנה אבי זקנו של רבי אברהם, בקוטנה היה מושבו ונפלאים ונסתרים היו דרכיו, ארבעים שנה התענה משבת לשבת, ורבים מימי חייו העביר בגלות כשמסתיר את זהותו מבני העיר ואבן לראשו היא משכבו, בנו היה רבי יחיאל איכל - אף הוא מן עובדי ה' וצדיקי הדור הנסתרים, עליו נאמר שהיה בידו מפתח הנשמות, רבינו נולד בשנת תקמ"ט לאביו רבי רפאל ולאמו מרת ראדא.

מסופר כי זכו הם להולדת רבינו לאחר ששנה אחת לא רצו תושבי כפר פארניטשוב המוסתים מפי הכמרים לקנות את החמץ שלהם קודם הפסח, ע"כ עמד והפקיר את חמצו כדן והוא נסע העירה לכל ימי הפסח, כשחזר ראה והנה שני כלבים גדולים מונעים מן הערלים להיכנס, רבי רפאל בראותו זאת פתח מיד את ברזי החביות והחל שופך את כל תכולתם, מהרה האשה ושאלה את פי הגאון מפלאצק - רבי לייבוש חריף האם מותרים בהנאה ותשובתו היתה להיות, אך רבי רפאל עדיין החמיר על עצמו ואבד את הי"ש בידיים, כך נותר נקי מנכסיו.

הלכה האשה ובכתה במר לבה לגאון מפלאצק 'בנים אין לי, קעת גם ממון לא!' רבי לייבוש הבטיח להם שיוולד להם בן שיאיר את עיני ישראל, ואכן כעבור זמן מה נולד רבינו. כשעוד עולל הוא המוטל בעריסה הניח את שתי ידיו על ראשו בכדי לכסות אותה, כשהורידו

פעם הגיע אליו חסיד גביר שהיה לו יא"צ באותו יום וסבר בלבו שוודאי יכבד אותו רבינו לומר קדיש, אך לפליאתו כבד רבינו את אחד מן הנערים היתומים שעמדו בשורה, לאחר התפילה שאלו החסיד על אודות הדבר, נענה רבינו - הנפטר אבי הנער עמד על ידו והפציר בו שיתן לבנו עוד קדיש שיהיה לעילוי נשמתו.

קדושתו ודקדוקו בדברי חז"ל היו מן המופלאות, מעולם לא עלה בת שחוק על שפתותיו בכדי לא לעבור על אזהרת רבי יוחנן (ברכות לא). שלא ימלא אדם שחוק פיו בעולם הזה, עד שאף בשמחת נישואי נכדיו לא הרבה להשתתף מחשש הוללות, אף את חוליו אכל בטהרה כשקטנה לשה עבורו את הבצק, פעם ביושבו בעגלה על עקל הדרך ראה את אחד הנוסעים מנמנם, מיד צוה להעירו וגער בו 'הכיצד תוכל לישון? כלום שכחת את מאמר חז"ל (ירושלמי ברכות ד, ד) שכל הדרכים בחזקת סכנה!'

רבינו הקים ישיבה גדולה ומפוארת בה הרביץ תורה רבות בשנים וגדולי ישראל רבים נמנים בין תלמידיו, כשעה בלבד היתה זמן שינתו ביממה כשבשאר הזמן עובד הוא את בוראו בסילודין בתורה ותפלה, כל עת לימודו היה עומד - כך רוב שנותיו עד זקנה ושיבה, העיד נכדו כי מעולם לא ראה את רבינו שישכב ביום לנוח לבד בשבת ויו"ט אחר הסעודה, ומעולם לא יצא החוצה לטייל.

כל גדולי ישראל הריצו אליו שאלות בהלכה וענו אחריו מקודש, הגה"ק בעל חידושי הרי"ם כתב בתשובה להרה"ק מצאנו אודות התרנגולים החדשים שהגיעו למדינתם ובתוך הדברים כתב 'רציתי לחקור עוד, והעיד לי שבבית הרב הגאון אב"ד דק"ק טשעכאנאווי אוכלים, וגם הוא בעצמו אוכל. ומפורסם לגדול וצדיק ולא רציתי לחקור עוד.'

אף הרה"ק מצאנו לעומתו הפליא ביותר את גדלותו של רבינו, באומרו שיודע הוא את התורה כנתינתה מסיני, ובאיגרתו הידועה למהר"י אסאד אודות החסידים מנה את רבינו בין גאוני הדור. הגה"ק האבני נור' ראה את רבינו בלימודו ואמר 'כך לומדים תורה בקדושה וטהרה!' ובהסכמה על חידושי רבינו כתב 'דברי איש אלקים, הגאון הקדוש מטשעכנוב אין צריכים הסכמה משום אדם.'

גדולי צדיקי פולין הסתופפו בצילו, ביניהם אריות מחבורת הרה"ק מקאצק כהרה"ק האבני נור' שאף אמר עליו שרואה אצל רבינו את אותו ניצוץ קדוש שראה הוא אצל חותנו מקאצק, הרה"ק ר' יחיאל מאיר מגאסטיניץ, והגה"ק ר' אלעזר מפאטאלסק, כמו"כ עמד לפני באימה ויראה הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב והרה"ק ר' שמואל מסלאנים.

אף גדולי ישראל אשר נמנו על עדת המתנגדים חרדו ויראו לשמו של רבינו ובהסכמה על ספרו של רבינו 'אהבת חסד' כתב הגאון ר' אליהו חיים מייזל אב"ד לודז' 'להסכים על דברי מאיר עינינו הגאון הקדוש זצ"ל יחשב כמעיד על השמש בצהרים... אור תורתו של מאיר עיני הגולה, אור ישראל וקדושו, כמו"כ הגיע המהר"ל דיסקין אל רבינו ללבן עמו דברים העומדים על הפרק.

יסע אברהם

ביום ה' לחודש אדר א' שנת תרל"ה נתבקש רבינו לשיבה של מעלה, כשיצאה נשמתו בטהרה באומרו את הפסוק שדרכו לומר בכל יום שהיה יוצא מבית המדרש עטור בטלית ותפילין לאחר תפילת שחרית - שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. אכן, שמחה גדולה היא לאיש המשלים נפשו לאלוקיו בשלמות המעלות, בן פ"ו שנים היה רבינו בעת הסתלקותו, כשמקום מנוחתו נהפך לאבן שואבת להמוני בית ישראל.

מסופר כי בעיצומם של ימי המרים המאריים שעברו עלינו בארצות אירופה, שמעו בני העיר שהצוררים ימ"ש זוממים לחרוש את שטח בית החיים הישן שבו היה אוהל רבינו, לאחר שאלת חכם שמו כמה מבני העיר את נפשם בכפם והעבירו את גופו הטהור לבית החיים החדש, לתדהמתם ראו המתעסקים שגופו של רבינו נותר שלם כביום פטירתו, רימה לא עלתה בו וזיו איקונין שלו לא נפגע.

חידושי המפעים של רבינו כשהיה בן ארבע שנים בלבד!

נקטי' (קידושין סה:): המקדש בלא עדים אין חוששין לקידושו, א"כ היאך קידש אדם הראשון את חוה? ותרץ רבינו - כשהיה בן ד' שנים בלבד! דאמר' בגמ' שם מדוע זקוקים לעדים ולא סמכי' על הודאת בעל דין דכמאה עדים דמי, דבקידושין הוא חב לאחרני דהוא אוסר עצמו על קרובותיה והיא על קרוביו, ובמקום שחב לאחרני לא מהני הודאת בעל דין, אך כשקידש אדם הראשון את חוה לא היו להם קרובים בעולם, ע"כ בהודאת בעל דין סגי.

תורה, תוך שהוא מכנה את רבינו בלשון 'אברך'. השיב הגאון רבי עקיבא אייגר לרבי לייבוש שאין המדובר ב'אברך' סתם אלא באר"ל דבי עילאי, ואילו לרבינו שגר מכתב ובו הזהירו על כבודו של רבי לייבוש, ברבות הימים נקלע רבי לייבוש לבית מדרשו של רבינו בטשעכנוב ושמע את תפילתו, כשיצא מבית המדרש הפטיר 'מה אפשר לעשות, הוא הכניס את כל העילוישקייט שבו בתפלה...'

באותם השנים החל רבינו להסתופף בצל הרה"ק ר' פישל מסטריקוב - מתלמידי הרה"ק מקאז'ניץ, כשלאחר הסתלקותו לא הסתופף בצל שום צדיק וקדוש אחר, זאת למרות בקשת הרה"ק ר' יעקב יצחק - היהודי הקדוש מפרשיסחא ששמע רבינו הגיע אליו מתלמידו הרה"ק ר' שמחה בונים, אולם רבינו מטעמיו שלו לא הגיע אל הרה"ק - למרות הערצתו המופלאה אל צדיקים אלו, אלא שקד על התורה ועל העבודה בכוחות עצמו.

זריזותא דאברהם

בשנת תקע"ט בהיותו כבן שלוש שנה בלבד, עלה ונתעלה לשאת את משא העם בטשעכנוב העיר, תקנות גדולות תקן שם לחזק לבצר גרדי הדת, כמלאך הניצב על ראש הדרך הדרך את העם בנפתולי החיים, ועל אף ידו החזקה העריצוהו והקדישוהו בני העיר ביודעם כי מלאך ד' צבקות הוא, אחת מהתקנות שהתקין רבינו היו כי כל היתומים שצריכים לומר קדיש בתפילה עומדים מאחוריו והוא רמז בכל פעם ליתום אחר שיאמר קדיש.

מכתב כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לבהורי החבורה לקראת סיום ימי השובבי"ם ת"ת שנת תש"ס

אור ליום ג' לסדר תצוה את בני ישראל [כדאיתא בספרים הקדושים לשון צוותא] תש"ס, כאן באויר הדרך לארה"ב. החיים והברכה והשלו' וכט"ס בגשמיות ורוחניות, לאהובי יקירי וחביבי, המשתוקקים לילך בדרך החיים, ולעלות בהר ד', בחורי חבורתינו הקדושה, ד' עליהם יחיו וממקור הברכות יתברכו.

מאחר וקשה עלי פרידתכם, אמרתי בלבי, אעכב עמכם עוד יום אחד בכתיבה כדיבור, לכתבם על לוח לבנו ולעוררנו לאהבתו ויראתו ית"ש, ובפרט כאשר מצויים אנו בשלהי הימים הקדושים אשר בהם ביחוד בת קול מכרזת שובו בנים שובבים, ופותח הקב"ה כפתחו של אולם ברחמי על כל מעשיו עם קרובו גם אם דל הוא ואין ידו משגת אפילו לבדוק עד מקום שידו מגעת, נותן לו הקב"ה את ידו כביכול, להצילו ולרוממו משפלות מצבו לעורר פנימיות לבבו מתרדמת הזמן המקום והמצב, והגם דנותר לנו רק עוד ימים ספורים, מכל מקום באיכות רבים הם. ואיתא במאור עינים (לקוטיים) דמאחר ותשובה קדמה לעולם (פסחים נד.) על כן לא שייך גבי תשובה ענין של זמן כלל וכששב האדם ומשפר מעשיו הרי המצב של אמש כמאן דליתא, וכדאיתא במדרש (תהלים) ועם נברא יהלל י-ה (תהלים קב, יט) הריני עושה אתכם כבריה חדשה.

ונקטינן דיום אחד בשנה חשוב שנה (ר"ה י.), ואפשר הרמז דכאשר מתעורר לב האדם ורצונו לשנות מעשיו ולהיטיבם, אם אכן בלב שלם כוונתו אזי אף ביום אחד מקרי שינוי, ובהחלטה גמורה זו מכאן ולהבא בצירוף עריכת שפתינו בשפיתת שיח לפני בוראו הוי מעשה וקנה נפשו בשינוי מעשה בקנין גמור להיות מעבדי השי"ת ונחלתו, וסגולת הזמן מסייע ביותר לזה.

ואיתא ברמב"ם (הל' תשובה פ"ז ה"ו) אמש היה זה שנאו לפני המקום משוקץ ומרוחק ותועבה והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד, ולכשיבונן האדם בגודל רוממות הזכיה להיקרא כביכול ידידו של מלך מלכי המלכים, שהוא מורה על השפעת נועם מתיקות וערבות בעבודת השי"ת, וכפי שהענין בין ידידים שנתרחקו לזמן וכאשר מתראים שוב אזי מתחזק האהבה והידידות ביותר.

ובחינה זו היה בגלות מצרים אשר בלבנת הספיר הראה הקב"ה לעמו עוז ידידות ועל ידה נגלה להעלותם מעומק בור ודות, ונתעלה הידידות ביותר כשקרע להם היים וידידים עברו ים, ואז נתגלה להם תוקף הידידות ופצחו ונתנו ידידים זמירות שירות ותשבחות ברכות והודאות על עצם ענין הידידות עוד יותר מעל כל הנסים והנפלאות וכדאיתא בתפארת שלמה עה"פ (שמות טו, א) אשירה לד' כי גאה גאה עיקר השירה, [וכפי שהזכרנו בשבת שירה].

ויציאה מגלות זו היתה לחרות עולם בכל זמן שרוצה האדם לחלץ נפשו ממיצר מיד מופיע עליו ענין הידידות, וביותר ענין הקריאה שמעוררת הזמן, וגם הפרשיות דהקמת המשכן ובגדי כהונה שהם שלמות הענין דיציאת מצרים וקבלת התורה.

ואיתא בשל"ה הקדוש (תורה שבכתב, שמות, הקדמה) דמלבד עצם הענין של יציאה מעבודת לחרות אשר מורים אלו הימים, גם יש ענין מיוחד שכל פרשה מורה עליו בפני עצמו, ופרשת תצוה הוא מענין גמילות חסדים, כי תומך ואורח לאיש חסידך (דברים לג, ח), ומסוגל הזמן להגביר בנפשו מדת החסד. ואצל בחורים שייך בעיקר הענין של גמילות חסד בגופו בהרבה אופנים ואין צריך לחפש ולדרוש אחריהם בשווקים וברחובות כי כל בחור דש בעקבו מדי יום ביומו ענינים של חסד שמתגלגלים לידו, ואפי' בדברים הנראים כקטני הערך, וכדאיתא (כתובות קיא:) גדול המלבין שיניים לחבירו וכו', ואם בלימוד עם מי שקטן ממנו אף שנראה לו שמפסיד הוא מאיכות זמנו ולימודו שהיה יכול להיות יותר וכידוע מהחתם סופר (תורת משה פר' קדושים) על מה דאמר רבי עקיבא (ירושלמי נדרים פ"ט, ה"ד) ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח) זה כלל גדול בתורה, דלא אמרינן חייך קודמין, והוא סגולה נפלאה גם כן להצלחה בתורה כי אז מאיר עיני שניהם ד'. ובכלל להרגיל נפשו להיות מגומלי חסדים ולראות ולהשתדל בטובת חבריו ולשמוח בהצלחתם, וכאשר מתגבר אצלו ענין הידידות לרעיו בניו של מקום, אזי מדה כנגד מדה מתעורר ידידות של מעלה עליו. והוא גם מעלה גדולה להתחזק בקדושה כי כאשר מתגבר בלב האדם מדת החסד דקדושה מיד נכנע החסד דלעומת זה, דכשזה קם זה נופל.

וכשיזכה להבין מדת החסד, בוודאי יגמול גם חסד עם נשמתו להאכילה ולהשקותה בלחמה ויינה של תורה ולהשביעה מטובה של תפילה, וכמאמר אדוננו דוד המלך ע"ה (תהלים סג, י) כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי, שבזה מקבלת נשמתו שובע רוחני כשמתלהבת בתיבות השירות והתשבחות הבקשות והתחנונים, ובכל תיבה ותיבה שזכה האדם לאמרה בפנימיות כדבעי השביע לנפשו בעוה"ז ובעוה"ב.

ובוודאי שישמור עליה לבל ישלטו בה ידי זרים להטותה מתכלית ביאתה לזה העולם חלילה, וכל זה גם תולדה ממדת החסד הוא לרחם על נשמתו אשר מכסא כבוד חוצבה וגרה בארץ ערבה, ויקיים בה מצוות ואהבתם את הגר, ולכבדה יותר מגופו.

וגם מרומז בזה הפרשה ענין סגולי לשמירה בקדושה כדאיתא בספרים הקדושים והובא בסיפורים לומר הפסוק (כח, לב) והיה פי ראשו בתוכו שפה יהיה לפיו סביב וגו', והוא גם רמז לגדרים וסייגים שיעשה לו האדם בכל שערי ופתחיו, ועל ידי זה לא יקרע, וכבר אמרנו כמה פעמים מאמר אדמו"ר הזקן רבי שלמה חיים זי"ע, ותטענו בגבולנו - היינו בההגבלות שעושה כל אחד לעצמו אף בעניני הרשות.

ועל הכל ענין יגיעת התורה אשר הוא מטהר ומזכך את הנפש יותר מכל, וכדאיתא באמרי נועם (בחקתי) על מה שכתוב שתהיו עמלים בתורה, שהוא מלשון עמילן של טבחים אשר מסיר את הזוהמא, וביגיעה של שעות רצופות כל אחד לפי יכלתו ויותר מזה הוא טהרה עצומה, כדאיתא ביסוד העבודה, וכן יגיעה בעיון התורה.

אשרינו מה טוב חלקנו אשר בנו בחר א-ל ונתן לנו את הכלים והזמנים להתקרב עדי, על כן נתאזר חיל ובמיוחד בשב"ק הבעל"ט אשר בה היום יפנה, ונתאמץ לפתוח לנו שער ע"י עסק התורה והתפלה שבשב"ק וההכנה שלפני זה, ורעו דיליה תגלה לן לבטלא כל מה שצריך לבטל, ולארוס וארוסה להתקפא חלשין ויהא רעוא קמיה למשריה על עמיה ויתמשך מן קדם אבוהון דבשמיא חנא וחסדא רעותא ורחמיה בנהירו עלאה עלינו ועל כל עם בני ישראל בגשם ורוח לחזק כוחנו להתגבר על כל המכשולות, ואדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה למעלה, ויטהר לבבנו ויחדו לעבודתו ית"ש שלא נבוש בעוה"ז ולא נכלם לעוה"ב.

ידעתי מך ערכי כי רחוק אני מאד מכל הענינים שכתבתי ואין הם ח"ו בדרך הוראה לאחרים, רק מחמת טלטול הדרך אמרתי לנצל הזמן לכתוב ענינים אלו לעצמי ולעורר לבי, בפרט כאשר יוצאים מאוירא דא"י המקודשת בכל מיני קדושות לאויר ארץ העמים, שבוודאי צריך חיזוק ביותר, ומאחר ואפשר ואיזה דיבור מאלה הדברים יהיה לתועלת מי מכם הנני שולח לכם, ויהיה זה שכרי.

אוהבכם ידידכם המצפה בכל לב להצלחתכם ודורש שלומכם וטובתכם

(-)

לע"נ מרת יחנה ב"ר אביגדור ע"ה קאטאן
גלב"ע ד' אדר א' תשנ"ה
הונצח ע"י יוצ"ח שיחי

לע"נ הרה"ח הישיש רבי ניסן ב"ר שלום ד"ל לעויר
גלב"ע כ"ט שבט ש.ו.
הונצח ע"י נכדו הרה"ג ר' יששכר דוד לעויר שליט"א